

Пріоритети водного менеджменту на наступні п'ять років

Пріоритет 1. Збереження природних екосистеми для нащадків

Відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони, Україна має зобов'язання щодо досягнення «доброго» стану вод відповідно до вимог Водної Рамкової Директиви ЄС 2000/60/ЄС.

Інструментом для цього є *плани управління річковим басейнами*.

Дорожня карта розробки та затвердження до серпня 2024 року планів управління для усіх 9 річкових басейнів розроблена і наразі ми знаходимось на її екваторі.

До кінця поточного року ми будемо мати нову програму моніторингу вод в частині виконання її Держводагентством, яка відповідає європейським стандартам та змінює підходи до діагностики та оцінки якості вод.

Ми не копіюємо європейську модель, але намагаємось максимально використати передовий досвід.

Нова система моніторингу вод передбачає чіткий розподіл обов'язків між суб'єктами моніторингу без дублювання повноважень, шестирічний цикл моніторингу та класифікацію стану вод за 5 класами екологічного стану і 2 класами хімічного стану.

Державна політика у будь-якій сфері має базуватись виключно на достовірних даних про стан конкретного середовища. Інакше це рух навмання, який немає нічого спільного із керуванням процесами.

Для забезпечення виконання вимірювань пріоритетних забруднюючих речовин здійснюється облаштування 4 базових лабораторій.

З сучасні лабораторії Агентство вже обладнало відповідно до стандартів ISO та забезпечено відповідне навчання працівників цих лабораторій.

Наразі узгоджується питання створення четвертої лабораторії – на базі Басейнового управління водних ресурсів річок Причорномор'я та Нижнього Дунаю.

Це дозволить виконувати програму діагностичного моніторингу вод на транскордонних водотоках, в районах питних водозаборів та пріоритетних забруднюючих речовин відповідно до нового порядку.

У 2021 році буде визначено екологічні цілі для водних масивів та шляхи їх досягнення.

Розробка програми заходів для досягнення «доброго» стану вод стане завершальним кроком у написанні планів управління річковими басейнами.

У 2022 році проекти планів управління річковими басейнами проходять громадське обговорення, а заходи визначені у ньому – оцінку впливу на довкілля та стратегічну екологічну оцінку.

Ведення державного водного кадастру має забезпечити формування сучасного реєстру водних об'єктів України та відкритий доступ до цієї інформації на геопорталі «Водні ресурси України».

Дані державного водного кадастру мають бути агреговані та опубліковані на базі єдиної ІТ-платформи з урахуванням всіх розділів – поверхневі, підземні води та водокористування. Для цих цілей необхідною є розробка Концепції створення єдиного водного кадастру. Наразі триває процес консультацій між держателями кадастрів.

Розвиток геопорталу заплановано шляхом розширення інформаційної наповненості даними впровадження європейського моніторингу вод.

У 2020 році заплановано спрощення процесу ведення державного обліку водокористування шляхом переведення у електронний вигляд, а саме розробки модуля Порталу електронних послуг Держводагентства.

Суспільний інтерес до даних щодо якості та кількості водних ресурсів показує про необхідність та важливість їх відкриття. Підтримання актуальності сучасних відкритих веб-ресурсів та наборів відкритих даних планується здійснювати постійно.

Пріоритет 2. Підвищення рівня ефективності водного менеджменту та зменшення втрат води.

Для досягнення «доброго» стану вод реалізація програми заходів кожного з планів управління річковим басейном повинна мати ресурсне підґрунтя.

Управління водним ресурсом забезпечується, крім іншого, інженерною інфраструктурою та механізмами.

Сьогодні кошти, які надходять за використання води, не спрямовуються на управління водним ресурсом, а отже – покращення його стану, відновлення.

Водночас, ресурсна потреба з року в рік зростає.

Водогосподарський сервіс має бути орієнтований на населення та бізнес і для цього має запроваджуватися сучасна європейська модель управління державними фінансами.

На сьогодні у державному водогосподарському комплексі склалась критична ситуація. Знос об'єктів інженерної інфраструктури складає 70-90%.

Фактична потреба в коштах на виконання поточних та капітальних заходів складає близько 800 млн. гривень на рік, тоді як більше $\frac{3}{4}$ видатків спрямовуються на оплату праці. Кошти для обслуговування та поточних ремонтів об'єктів інфраструктури майже не виділяються (0,4% від загального обсягу фінансування).

Створення у 2018 році державного фонду розвитку водного господарства дозволило розпочати виконання робіт з капітального ремонту об'єктів, оновлення техніки та обладнання. Однак розмір надходжень до фонду (10% рентної плати за спеціальне використання води) недостатній.

На сьогодні 45 відсотків рентної плати за спеціальне використання води зараховується до доходу загального фонду державного бюджету і використовуються у більшості на соціальні заходи.

Існуюча модель фінансування є економічно недоцільною та потребує збалансування – перерозподілу доходів та видатків загального та спеціального фондів державного бюджету.

Зазначене можливо шляхом поступового зменшення видатків загального фонду на оплату праці (скорочення штатної чисельності на 9,9 тис. одиниць) та збільшення відсотку відрахувань рентної плати за спеціальне використання води до державного фонду розвитку водного господарства до 55%.

Для реалізації цього пріоритету розроблена дорожня карта:

2020 рік – визначення інфраструктури з корисним потенціалом та впровадження системи обслуговування інфраструктури на основі аутсорсингу;

2021 рік – виокремлення (відчуження) зношеної та невластивої для галузі інфраструктури;

2022-2023 роки – модернізація та оновлення інфраструктури з корисним потенціалом;

2024 рік – оптимізація структури водогосподарської галузі;

2020-2024 роки – поетапне спрямування до державного фонду розвитку водного господарства рентної плати за спецводокористування у розмірі 55%.

Практична реалізація запропонованих кроків забезпечить ресурсну можливість реалізації плану заходів для досягнення «доброго» стану вод, безперебійного постачання води в маловодні регіони через створення надійної водогосподарської інфраструктури, створення безпечних умов життя для населення, економічну доцільність розподілу та використання рентної плати за спеціальне використання води.